

EL LLENGUATGE

Si més no

Una locució adverbial molt usual és *si més no*, de què el Diccionari Fabra no dona encara notícia però que trobem ja a la Gran Enciclopèdia Catalana i, és clar, el nou Diccionari que en deriva. Cal advertir que l'article *més* del Diccionari Fabra és un dels més incomplets d'aquesta obra normativa, i cal creure que degué ésser objecte d'una redacció apressada: un adverbí quantitatiu tan important com *més*, efectivament, coneix una sèrie d'usos i ha originat tot un seguit de locucions que exigeixen molt més que les encara no catorze ratlles que el Fabra li dedica. És, per això, sens dubte, que és un dels mots gramaticals que han merescut una ampliació més extensa per part de l'Enciclopèdia.

Tanmateix, les possibilitats gramaticals de certs mots rarament s'arriben a exhaurir, volem dir, difícilment arribem a ésser objecte d'una catalogació exhaustiva. Així, *més*, al costat de *si més no*, ha originat també la locució paral·lela *si no més*, que no trobem tampoc ni al mateix Diccionari de l'Enciclopèdia.

Si més no i *si no més* són, certament locucions de significat molt afí, tal com cal esperar d'expressions formades pels mateixos components, i qualsevol intent de fixar l'ús de l'una i de l'altra, i en quins casos són intercanviables i en quins no, es veuria segurament condemnat al fracàs. Sembla evident, però, que *si no més* té un ús més restringit, adequat especialment per a la modificació d'expressions numèriques o comptables. Diríem, així, *Aquest, si més no, és honrat*, cas en què no escauria de recórrer a *si no és*, locució que usariem en una frase com *N'hi havia vint de bons, si no més*.

Pot ésser útil de partir de la distribució de significats que el Diccionari Fabra fa de l'adverbí *almenys*, al qual reconeix, en primer lloc, un valor equivalent a *encara que no sigui més que, si altra cosa no, si més no*, i en segon lloc l'equivalent a *pel cap baix*. I és precisament definint *pel cap baix* (a l'article «cap») que el mateix Diccionari Fabra fa ús de *si no més*. D'altres equivalències establertes en les obres que citem farien, és cert, l'esquema més complex: per això ens hem referit a la dificultat de fixar els límits de l'ús d'aquestes locucions. Notem, d'altra banda, que l'Enciclopèdia recorre també a *com a mínim* —locució encara no recollida pel Fabra— per a la definició del primer significat de *almenys*, equivalent també, per tant, a *si més no*.

Albert Jané